

Broj: 06-41-1-1711-6/17/MH
Sarajevo, 4. 9. 2017. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Sekretarijat

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

H

PRIMLJENO: 08-09-2017			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
04,02,03-	37-	2187/17	

PREDMET: Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu, dostavlja se-

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 109. sjednici održanoj 25. 7. 2017. godine razmotrilo i usvojilo Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za 2016. godinu.

Zaključkom Vijeća ministara sa iste sjednice zaduženo je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH da najmanje jednom godišnje informira Parlamentarnu skupštinu BiH o napretku u predmetnoj problematici.

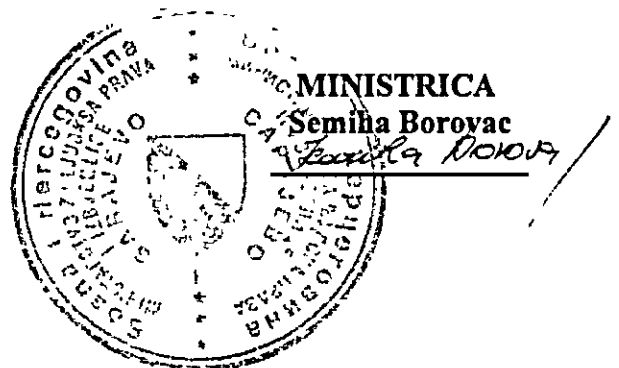
U skladu sa gore navedenim, u prilogu akta dostavljamo Vam Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za 2016. godinu, pripremljen na jezicima i pismima u službenoj upotrebi u BiH.

S poštovanjem,

Prilog:

- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu na bosanskom jeziku,
- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu na srpskom jeziku,
- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu na hrvatskom jeziku,

Dostavljeno:
1x naslovu
1x a/a

IZVJEŠĆE

O ZBRINJAVANJU IZBJEGLICA I STRANACA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM
U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2016. GODINU

Lipanj 2016. godine

Sažetak Izvješća o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu

Izvješće o zbrinjavanju osoba pod međunarodnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2015. godinu usvojili su Vijeće ministara BiH na 60. sjednici, održanoj 14. 6. 2016., i Parlamentarna skupština BiH 27. 10. 2016. godine.

Sukladno Zakonu o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH nadležno je za brigu o pravima i pitanjima izbjeglica i osoba pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini nakon utvrđivanja njihova statusa.

Sukladno Zakonu o azilu, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH nadležno je za osiguranje pristupa pravima izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini (informiranje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu skrb, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo).

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je, sukladno Zakonu o azilu, donijelo sljedeće podzakonske akte:

1. Pravilnik o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 16/17),
2. Pravilnik o smještaju, načinu rada, funkcioniranju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru („Službeni glasnik BiH“, broj 29/17),
3. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini i
4. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini.

Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na rad osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini u postupku je donošenja.

U Bosni i Hercegovini je 90 osoba s priznatim izbjegličkim statusom i 17 osoba sa statusom supsidijarne zaštite.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom pravo na smještaj u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru, u kojem trenutno borave 34 osobe. Preostale 73 osobe borave u privatnom smještaju, i to najvećim dijelom na području Kantona Sarajevo.

Tijekom 2016. godine, sukladno Pravilniku o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini, izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom ostvarivali su zdravstvenu zaštitu pod istim uvjetima kao i bosanskohercegovački državljani. Ovo pravo financira se iz proračuna Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i u 2016. godini ukupno je izdvojeno za ove namjene 48.235,07 KM.

Prema Pravilniku o načinu ostvarivanja prava na socijalnu skrb osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini, ove osobe ostvaruju prava iz socijalne skrbi, prava iz zaštite obitelji s djecom/dječje zaštite i drugu materijalnu pomoć. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je u 2016. godini za osiguranje prava iz socijalne skrbi utrošilo novčana sredstva u iznosu od 83.176,23 KM, i to na ime ograničene financijske potpore, stalne financijske potpore, jednokratne potpore, dječjeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne skrbi.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini propisano je da se izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom osiguravaju predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje pod istim uvjetima kao i državljanima BiH. Sva djeca uključena su u obrazovni sustav u Bosni i Hercegovini, i to u predškolski odgoj i obrazovanje te u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su uključena i u produžene boravke, igraoničke skupine, sekcije, tečajeve i sl. U školskoj 2016./2017. godini upisano je 64 djece. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH ne osigurava proračunska sredstva za potrebe primjene toga pravilnika.

Pravilnikom o osobnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige pod jednakim uvjetima kao i za bh. državljane, u skladu s pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima, Brčko Distriktu BiH i međunarodnim instrumentima iz ovoga područja koji se primjenjuju u BiH.

Prema Zakonu o državljanstvu, izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uvjetima (olakšana naturalizacija). U 2016. godini je 16 izbjeglica dobilo državljanstvo BiH, a do dana pisanja ovoga Izvješća još dvije osobe. Trenutačno su u postupku dva zahtjeva za naturalizaciju, dok 75 izbjeglica prikuplja dokumentaciju u cilju podnošenja zahtjeva za državljanstvo BiH. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je u srpnju 2016. godine pokrenulo inicijativu k Federalnom ministarstvu financija za usklađivanje administrativnih pristojbi u postupku dobivanja državljanstva s onim u entitetu Republika Srpska.

Sredstva za ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom i članova njihovih obitelji osiguravaju se iz proračuna Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i posebnog potprojekta koji Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH potpisuje s UNHCR-om za svaku proračunsku godinu. Za 2016. godinu ukupan proračun Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH za financiranje prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je oko 370.000,00 KM uz dodatna sredstva u iznosu od 90.000,00 KM osigurana iz potprojekta s UNHCR-om.

U cilju pružanja psihosocijalne pomoći i besplatne pravne pomoći osobama pod međunarodnom zaštitom, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH primjenjuje ranije potpisane protokole o suradnji sa sljedećim nevladinim udrugama: Bosanskohercegovačka inicijativa žena, Vaša prava BiH i Fondacija lokalne demokratije.

Ostvareni napredak u odnosu na Izvješće o zbrinjavanju osoba pod međunarodnom zaštitom za 2015. godinu

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je, sukladno Zakonu o azilu, donijelo četiri nova podzakonska akta kojima se propisuje način pristupa i ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje, socijalnu pomoć, rad i obrazovanje izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini.

U 2016. godini državljanstvo BiH dobilo je 16 izbjeglica, čime je smanjen broj osoba s izbjegličkim statusom i iznos sredstava koja Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH isplaćuje na ime zdravstvene zaštite i socijalne skrbi izbjeglica s priznatim statusom.

Potpisani protokoli o suradnji s nevladinim udrugama popunjavaju nedostatak kapaciteta Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH u pomoći na ostvarivanju navedenih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini.

UVOD

Izvješće o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za razdoblje 1. 1. 2016. – 31. 12. 2016. odnosi se na ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini sukladno Zakonu o azilu („Službeni glasnik BiH“, br. 11/16 i 16/16)¹.

Sukladno Aneksu IV. Daytonskog mirovnog sporazuma, pitanja izbjeglica, iseljništva i azila isključiva su nadležnost Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH). Člankom 12. Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16) utvrđena je nadležnost Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) za skrb o pravima i pitanjima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH nakon utvrđivanja njihova statusa.

Parlamentarna skupština BiH usvojila je Strategiju u području migracije i azila i Akcijski plan za razdoblje 2016.-2020. godine. Strategijom su naznačene ključne uloge i dionici u provedbi.

Obveze po predmetnoj problematici vezane su uz činjenicu da je BiH potpisnica Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i Protokola iz 1967. godine.

Vijeće ministara BiH je, na prijedlog Ministarstva, na 60. sjednici, održanoj 14. 6. 2016., razmotrilo i usvojilo Izvješće o zbrinjavanju osoba pod međunarodnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2015. godinu, dok ga je Parlamentarna skupština BiH usvojila dana 27. 10. 2016.

Institucionalno-pravno, problematika je podijeljena tako da Ministarstvo sigurnosti BiH brine o statusnim pitanjima osoba koje zatraže zaštitu u BiH, vodi postupak povodom zahtjeva za azil i priznavanje statusa, a Ministarstvo je odgovorno za osiguranje pristupa pripadajućim pravima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom.

U skladu s člankom 78. stavak (4) Zakona azilu, Ministarstvo je nadležno osigurati izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH pristup sljedećim pravima: informiranje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo. Istim je zakonom propisano da Ministarstvo, nakon što obavi konzultacije s Ministarstvom sigurnosti BiH i Ministarstvom civilnih poslova BiH, donosi podzakonske akte o načinu ostvarivanja prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH.

Sukladno Zakonu o azilu, Ministarstvo je donijelo sljedeće podzakonske akte:

1. Pravilnik o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 16/17),
2. Pravilnik o smještaju, načinu rada, funkcioniranju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru “Salakovac” u Mostaru (“Službeni glasnik BiH”, broj 29/17),
3. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini i

¹ Zakon o azilu („Službeni glasnik BiH“, br. 11/16 i 16/16) stupio je na snagu 27. 2. 2016.

4. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini².

Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na rad osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini u postupku je donošenja.

POSTUPAK PRIZNAVANJA STATUSA IZBJEGLICE/STRANCA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM

Izbjeglički status odobrava se strancu koji se zbog osnovanog straha od progona zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja nalazi izvan zemlje svoga državljanstva, a ne može ili se, zbog takvog straha, ne želi staviti pod zaštitu te zemlje, kao i osobi bez državljanstva koja se nalazi izvan zemlje svoga prethodnog uobičajenog mjesta boravka, a ne može se ili se, zbog takvog straha, ne želi vratiti u tu zemlju.

Supsidijarna zaštita odobrava se strancu koji ne ispunjava uvjete za odobravanje statusa izbjeglice iz članka 19. Zakona o azilu ako postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da će se povratkom u zemlju podrijetla ili zemlju uobičajenog mjesta boravka suočiti sa stvarnim rizikom od teške povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nakon priznavanja statusa, Ministarstvo sigurnosti BiH izdaje identifikacijsku ispravu (izbjeglički karton ili karton supsidijarne zaštite). Izbjeglički karton izdaje se s rokom važenja od tri godine, a karton supsidijarne zaštite s rokom koliko traje i status. Također, Ministarstvo sigurnosti BiH može izdati izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH i putnu ispravu.

Ministarstvo civilnih poslova BiH, na zahtjev Ministarstva sigurnosti BiH, izbjeglicama s priznatim statusom dodjeljuje jedinstveni matični broj (JMB). JMB koji se dodjeljuje izbjeglicama s priznatim statusom ne prolazi kroz evidencije JMB-a za građane BiH. JMB se ne dodjeljuje strancima pod supsidijarnom zaštitom, s obzirom na kraći rok trajanja statusa.

Rješenja o priznatom statusu, kao i preslike izdanih kartona, Ministarstvo sigurnosti BiH dostavlja Ministarstvu s ciljem osiguravanja prava tih osoba.

Ministarstvo vodi i redovito ažurira bazu podataka o izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom s aspekta priznatih statusa i pristupa pravima, a na temelju službenih podataka dostavljenih od Ministarstva sigurnosti BiH (obavijesti o rješenjima povodom zahtjeva za međunarodnu zaštitu, rješenja o produljenju/ukidanju statusa, izbjeglički kartoni i kartoni o supsidijarnoj zaštiti).

Broj izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH³:

- 90 osoba s priznatim izbjegličkim statusom i
- 16 osoba s statusom supsidijarne zaštite.

Zemlje podrijetla izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH su: Srbija, Moldavija, Makedonija, Alžir, Palestina, Crna Gora, Saudijska Arabija, Kamerun, Sirija, Egipat i Irak.

Na podatke koji se odnose na izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH primjenjuju se propisi o zaštiti osobnih podataka koji se odnose i na državljane BiH. U odnosu na zemlju podrijetla, sve informacije i podaci o izbjeglicama u BiH i strancima pod supsidijarnom zaštitom smatraju se

² U tijeku je postupak objave posljednja dva podzakonska akta u "Službenom glasniku BiH"

³ Podatak iz lipnja 2017. godine

povjerljivima i mogu biti dostavljeni zemlji podrijetla samo nakon što se prethodno pribavi mišljenje Ministarstva i pismena suglasnost osobe ili njezinog zakonskog zastupnika na koju se taj podatak odnosi.

Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH, prema prijavi adrese boravišta Službi za poslove sa strancima Ministarstva sigurnosti BiH (navedeno u izbjegličkom kartonu i kartonu o supsidijarnoj zaštiti), raspoređene su na teritoriju BiH kako slijedi:

Federacija BiH:

Hercegovačko-neretvanski kanton - 37 osoba sa statusom izbjeglice

Unsko-sanski kanton - 4 osobe sa statusom izbjeglice

Zeničko-dobojski kanton - 1 osoba sa statusom izbjeglice i 1 osoba sa statusom supsidijarne zaštite

Tuzlanski kanton - 2 osobe sa statusom izbjeglice i 2 osobe sa statusom supsidijarne zaštite

Kanton Sarajevo - 40 osoba osoba sa statusom izbjeglice i 11 osoba sa statusom supsidijarne zaštite

Bosansko-podrinjski kanton - 1 osoba sa statusom supsidijarne zaštite

Kanton Središnja Bosna - 1 osoba sa statusom supsidijarne zaštite

Republika Srpska:

Općina Prijedor - 5 osoba sa statusom izbjeglice

Općina Modriča - 1 osoba sa statusom izbjeglice.

OSTVARIVANJE PRAVA

Ministarstvo osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH pristup pravu na:

1. SMJEŠTAJ

Ministarstvo osigurava pravo na smještaj izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru⁴, Hercegovačko-neretvanski kanton. Osobe koje ne koriste organizirani smještaj Ministarstva imaju privatni smještaj.

Ministarstvo od 2000. godine upravlja Izbjegličko-prihvatnim centrom „Salakovac“ u Mostaru, koji služi za organizirani smještaj svih osoba koje nisu u stanju same osigurati individualni smještaj.

U Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru trenutačno borave 34 osobe. Preostalih 73 izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH borave u privatnom smještaju, i to najvećim dijelom na području Kantona Sarajevo (ukupno 52).

U cilju funkcioniranja Izbjegličko-prihvatnog centra „Salakovac“ u Mostaru, po ugovoru o djelu angažirano je osam zaposlenika. Osobe angažirane po ugovoru o djelu obavljaju poslove administrativnog radnika (2 zaposlenika), čuvarske službe (4 zaposlenika), magacionera (1 zaposlenik) i higijeničara (1 zaposlenik).

Kad je riječ o funkcioniranju Izbjegličko-prihvatnog centra „Salakovac“ u Mostaru, i dalje je problem neriješen radnopravni status angažiranog osoblja u Centru, što umnogome otežava realiziranje svih aktivnosti koje se provode u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ Mostar. Zbog činjenice da je većina osoba više godina angažirana po ugovoru o djelu, Ministarstvo trpi ozbiljne primjedbe Ureda za

⁴ Novi Pravilnik o smještaju, načinu rada, funkcioniranju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru ("Službeni glasnik BiH", broj 29/17) stupio je na snagu 6. 4. 2017.

reviziju institucija BiH, a s druge strane postoje ograničenja za proširenje sistematizacije, novo zapošljavanje i dr.

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Tijekom 2016. godine izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH su, sukladno Pravilniku o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 24/07 i 3/09)⁵, ostvarivali zdravstvenu zaštitu pod jednakim uvjetima kao i bosanskohercegovački državljani.

Ovo pravo financira se iz proračuna Ministarstva i u 2016. godini ukupno je izdvojeno 48.235,07 KM za ove namjene.

Početak svake godine za područja Hercegovačko-neretvanskog kantona, Tuzlanskog kantona i Unsko-sanskog kantona plaćaju se godišnje premije po 20,00 KM za zdravstveno osiguranje, što ukupno iznosi 800,00 KM za Hercegovačko-neretvanski kanton, 140,00 KM za Tuzlanski kanton i 40,00 KM za Unsko-sanski kanton, tj. ukupno 980,00 KM. Uplatom godišnjih premija izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom oslobođeni su plaćanja participacije u zdravstvenim ustanovama.

Ministarstvo je, zaključno s prosincem 2016. godine, osiguralo financijska sredstva za zdravstvenu zaštitu 122 izbjeglice i stranca pod supsidijarnom zaštitom u BiH i članove njihovih obitelji, sukladno navedenom podzakonskom aktu, od kojih je 110 izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, a 15 članova njihovih obitelji su djeca bh. državljani čiji je jedan roditelj izbjeglica/stranac pod supsidijarnom zaštitom, a drugi roditelj bh. državljanin koji nije u stalnom radnom odnosu. Iznos koji se izdvaja za ove potrebe obračunava se mjesečno u visini od 5 % od prosječne mjesečne bruto plaće zaposlenih u BiH, prema posljednjim objavljenim podacima Agencije za statistiku BiH.

Prema evidencijama Ministarstva, u prosincu 2016. godine evidentirano je 59 nositelja zdravstvenog osiguranja. Članovi kućanstva osigurani su po nositelju zdravstvenog osiguranja, osim u slučaju statusa supsidijarne zaštite kada se svi članovi osiguravaju pojedinačno, jer nemaju jedinstven matični broj. Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ne prolaze kroz evidencije građana BiH (CIPS) i JMB, koji dodjeljuje Ministarstvo civilnih poslova BiH, ne prolazi kroz evidencije zavoda za zdravstveno osiguranje niti poreznih uprava u BiH.

U slučaju osiguravanja zdravstvene zaštite strancima pod supsidijarnom zaštitom, tim osobama, na zahtjev Ministarstva, porezne uprave, ovisno o mjestu boravišta, dodjeljuju matični broj za stranca u BiH i na temelju tog broja uvode se u porezni sustav BiH, jer je to obveza nakon stupanja na snagu Zakona o jedinstvenom sustavu registracije, kontrole i naplate doprinosa. Također, na isti se način prijavljuju i nositelji kućanstva izbjeglice s priznatim statusom, dok se ostali maloljetni članovi kućanstva prijavljuju po matičnim brojevima koje dobiju nakon utvrđivanja statusa, jer maloljetne osobe nisu porezni obveznici. Posebno se osiguravaju i osobe koje nisu na redovnom školovanju, a navršile su 15 godina.

Ovakav sustav zdravstvene zaštite izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH uveden je 2007. godine, i to je jedini način na koji je država mogla osigurati pravo na zdravstvenu zaštitu tim osobama, što je obveza prema međunarodnim i domaćim propisima. Do danas u praksi gotovo da nije bilo niti jednog zabilježenog slučaja uskraćivanja prava ovim osobama u javnim zdravstvenim ustanovama na području BiH (domovima zdravlja, bolnicama, rodilištima, stomatološkim službama, ljekarnama i sl.), jer se ovo pravo redovno financira iz proračuna Ministarstva.

⁵ Novi Pravilnik o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 16/17) stupio je na snagu 15. 3. 2017.

3. SOCIJALNA SKRB

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na socijalnu skrb osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 3/09 i 5/10) propisane su sljedeće kategorije pripadajućih prava: prava iz socijalne skrbi, prava iz zaštite obitelji s djecom/dječje zaštite i druga materijalna pomoć.

Ministarstvo jednom mjesečno vrši isplatu za svako ostvareno pravo iz navedenih kategorija na temelju dostavljenog pravomoćnog rješenja nadležnog centra za socijalni rad po mjestu prebivališta/boravišta kojim je odlučeno o pravu izbjeglice/stranca pod supsidijarnom zaštitom. Za osnovicu za utvrđivanje visine pomoći po osnovi prava iz ovog pravilnika određena je prosječna godišnja neto plaća u BiH, a prema posljednjem objavljenom podatku Agencije za statistiku BiH (za 2016. godinu prosječna godišnja neto plaća u BiH iznosila je 838 KM). Iznos za svako pravo iz socijalne skrbi utvrđuje se množenjem osnovice s utvrđenim koeficijentom za svako pravo određeno Pravilnikom.

U tom smislu, Ministarstvo je u 2016. godini utrošilo 83.176,23 KM za osiguranje prava iz socijalne skrbi, i to na ime ograničene finansijske potpore, stalne finansijske potpore, jednokratne potpore, dječjeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne skrbi.

Najveći dio ovih finansijskih sredstava usmjeren je na isplatu ograničene finansijske potpore. Ograničena finansijska potpora u ovom je pravilniku definirana kao druga materijalna pomoć, te podrazumijeva pomoć koja se utvrđuje u iznosu od 20 % od osnovice za uzdržavanje jednog člana kućanstva, a koja se za svakog sljedećeg člana kućanstva uvećava za 10 % od iste osnovice. Iznos ove novčane naknade ne može prijeći iznos od 50 % od osnovice. Pravo na ovu vrstu pomoći utvrđuje se rješenjem nadležnih centara za socijalni rad.

Također, Ministarstvo osigurava sredstva za smještaj u ustanovama socijalne skrbi, i to jednog djeteta u SOS Dječije Selo Sarajevo, jednog djeteta u Zavodu za vaspitanje muške djece i omladine, jednog djeteta u KJU Dom za djecu bez roditeljskog staranja - Sarajevo, te jedne osobe u JU Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih osoba Pazarić.

4. OBRAZOVANJE

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 67/08) propisano je da se predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom osiguravaju pod istim uvjetima kao i državljanima BiH.

Visoko obrazovanje izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom osigurava se u skladu s važećim zakonodavstvom kojim je uređeno ovo područje u BiH (u FBiH na razini kantona, u RS-u na razini entiteta), te Ministarstvo ne osigurava finansijska sredstva niti za redovno niti za izvanredno visoko obrazovanje tih osoba.

Sva djeca uključena su u obrazovni sustav u BiH, kako u predškolski odgoj i obrazovanje tako i u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su također uključena i u produžene boravke, igraoničke skupine, sekcije, tečajeve i sl.

U školskoj 2016./2017. godini upisano je 64 djece, od kojih 31 dječak i 33 djevojčice (Sarajevo 16 djece, Zavidovići 4 djece, Teočak 5 djece, Mostar 22 djece, Prijedor 16 djece i Tuzla 1 dijete). Osnovne škole pohađa 58 učenika, srednje pet i fakultet jedna studentica.

Kad su pitanju korisnici Izbjegličko-prihvatnog centra „Salakovac” u Mostaru, jedna korisnica upisala je drugu godinu kao redovan student na Fakultetu zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru, jedan korisnik upisao je prvi razred srednje škole, a 17 djece pohađa osnovnu školu.

Organizirana je instruktivna nastava za 11 djece od prvog do četvrtog razreda kroz produženi boravak (desetero djece iz Izbjegličko-prihvatnog centra „Salakovac” u Mostaru i jedno dijete iz privatnog smještaja).

Ministarstvo ne osigurava proračunska sredstva za provedbu ovoga pravilnika.

U skladu s protokolom o suradnji s Fondacijom Bosanskohercegovačka inicijativa žena (BHIŽ), djeci predškolskog i školskog uzrasta osigurava se kupovina knjiga i školskog pribora, užine, prijevoza i dodatne dopunske nastave. Financijska sredstva za ove potrebe BHIŽ osigurava putem ugovora koje svake godine potpisuje s UNHCR-om.

U općinama u kojima je to bilo moguće škola je donirala knjige, do j je BHIŽ sudjelovao u nabavi knjiga ili školskog pribora, te opreme za tjelesni odgoj kada to nije bilo moguće realizirati na drugi način. Financijska sredstva za jačanje kapaciteta izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH, kao i aktivnosti u njegovom realiziranju, osigurava BHIŽ putem ugovora koje svake godine potpisuje s UNHCR-om.

6. UPIS U MATIČNE KNJIGE

Pravilnikom o osobnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 51/07) propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige pod jednakim uvjetima kao i za bh. državljane, u skladu s pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima, Brčko Distriktu BiH, međunarodnim instrumentima iz ovoga područja koji se primjenjuju u BiH i ovim pravilnikom.

7. INTEGRACIJSKE OLAKŠICE

Prema Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 i 87/13), izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uvjetima, odnosno ako u statusu izbjeglice imaju neprekidan boravak na teritoriju BiH u trajanju od pet godina prije podnošenja zahtjeva (olakšana naturalizacija). U tom smislu, uvjeti za stjecanje državljanstva za osobu s izbjegličkim statusom su: da je napunila 18 godina; da joj tijela čiji je legalitet uspostavljen Ustavom nisu izrekla sigurnosnu mjeru protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitnu mjeru udaljavanja stranaca s teritorija BiH i da je ta odluka još na snazi; da nije osuđivana na izdržavanje kazne za kaznena djela s umišljajem dulje od tri godine u razdoblju od osam godina od podnošenja zahtjeva; da se protiv nje ne vodi kazneni postupak, osim ako se dokaz o ispunjavanju ovog uvjeta ne može razumno zahtijevati, te da ne predstavlja prijetnju po sigurnost BiH.

U 2016. godini državljanstvo BiH dobilo je 16 izbjeglica, a do dana pisanja ovoga Izvješća još dvije osobe. Trenutačno su u postupku dva zahtjeva za naturalizaciju, dok 75 izbjeglica prikuplja dokumentaciju radi podnošenja zahtjeva za državljanstvo BiH.

Bitno je istaknuti da je Ministarstvo u srpnju 2016. godine pokrenulo inicijativu k Federalnom ministarstvu financija za usklađivanje administrativnih pristojbi u postupku dobivanja državljanstva s

onima u entitetu Republika Srpska. Naime, pristojba za rješenje o primitku državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine, po tarifnom broju 7, za punoljetne osobe iznosi 450,00 KM i za svako dijete dodatnih 100,00 KM, dok ta pristojba u Republici Srpskoj, po tarifnom broju 67, iznosi samo 100,00 KM i odnosi se na cjelokupno kućanstvo, bez obzira na broj članova kućanstva. Kako je u dosadašnjoj praksi uočeno da ovakva neusuglašenost propisa predstavlja prepreku za dobivanje državljanstva izbjeglica u BiH koje imaju mjesto prebivališta u FBiH, o ovoj su aktivnosti obaviješteni i Federalno ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo civilnih poslova BiH, UNHCR i Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH.

FINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2016. GODINU

Sredstva za ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom i članova njihovih obitelji osiguravaju se iz proračuna Ministarstva i posebnog potprojekta koji Ministarstvo potpisuje s UNHCR-om za svaku proračunsku godinu.

Za 2016. godinu proračun Ministarstva za financiranje prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je oko 370.000,00 KM, a korišten je na ime funkcioniranja Izbjegličko-prihvatnog centra „Salakovac“ u Mostaru, kao i za potrebe prehrane, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, prijevoza, pribavljanja osobnih isprava, obrazovanja i dr.

Ministarstvo ima dobru suradnju s UNHCR-om, s kojim godinama potpisuje potprojekt o sufinanciranju rada Izbjegličko-prihvatnog centra „Salakovac“ u Mostaru. Ministarstvo je u 2016. godini osiguralo i dodatna sredstva u iznosu od 90.000,00 KM putem posebnog potprojekta s UNHCR-om koji se potpisuje za svaku proračunsku godinu.

U skladu s donesenim podzakonskima aktima, Ministarstvo vrši isplatu sredstava na ime zdravstvenog osiguranja i socijalne skrbi izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. U 2016. godini za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom isplaćeno je ukupno 131.411,30 KM, od toga za zdravstveno osiguranje 48.235,07 KM, a za socijalnu skrb 83.176,23 KM.

BESPLATNA PRAVNA I PSIHOSOCIJALNA POMOĆ

U cilju pružanja psihosocijalne pomoći i besplatne pravne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom, Ministarstvo ima potpisane protokole o suradnji sa sljedećim nevladinim udrugama:

- Bosanskohercegovačkom inicijativom žena (BHIŽ) – pružanje besplatne psihosocijalne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom,
- Vaša prava BiH (VP BiH) – pružanje besplatne pravne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom,
- Fondacijom lokalne demokratije (FLD) – pružanje besplatne pravne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom.

Kada je u pitanju ostvarivanje pripadajućih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH, može se reći da je riječ o gotovo savršeno uređenom području koje je, i pored sveukupne političke, ustavnopravne, administrativne i financijske složenosti, u cijelosti ustrojeno i funkcionira.